

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2009 vp

Hallituksen esitys eräiden tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastoon koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä kesäkuuta 2009 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eräiden tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastoon koskevaksi lainsäädännöksi (HE 78/2009 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 14/2009 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Tiina Sinkkanen, sisäasiainministeriö
- ylitarkastaja Mikko Kuoppala, työ- ja elinkeinoministeriö
- kehittämispäällikkö Jorma Kuuluvainen, Maahanmuuttovirasto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

- Palkansaajajärjestö Pardia ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Maahanmuuttovirastosta annettua lakia, maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annettua lakia sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annettua lakia.

Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, ulkomaalaisten säilöönottoyksikön käytännön toiminnan ohjauksesta ja valvonnasta sekä ihmis-

kaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjauksesta. Samalla ehdotetaan siirrettäväksi sisäasiainministeriön maahanmuutto-osastolta turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjausta ja suunnittelua hoitava virkasuhteinen henkilöstö virkoineen Maahanmuuttovirastoon.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan ensi tilassa ja viimeistään samaan aikaan kuin hallituksen esityksessä HE 59/2009 vp esitetyt lainmuutokset.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Esityksen tavoitteena on antaa Maahanmuuttovirastolle toimivalta turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta. Toimivaltaan tulisi kuulumaan myös vastuu ulkomaalaisen säilöönottoyksikön käytännön toiminnan ohjauksesta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjaus. Tällä hetkellä näitä toimia hoidetaan sisäasiainministeriössä ja työ- ja elinkeinokeskuksissa.

Aluehallintouudistuksen myötä työ- ja elinkeinokeskuksille nyt käsiteltävässä hallituksen esityksessä jätetty velvollisuus huolehtia sisäasiainministeriön ohjauksessa ja valvonnassa maahanmuuttajien kotouttamisen alueellisesta yhteensovittamisesta, suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta ja muista erikseen määrättävistä tehtävistä siirtyy elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Sisäasiainministeriö tulee keskittymään poliittisen päätöksenteon ja alaisen hallinnon ohjaamiseen.

Hallintovaliokunta puoltaa edellä mainittua tehtävien ja toimivallan siirtoa Maahanmuuttovirastolle. Turvapaikanhakijoiden vastaanottoa voidaan pitää valtakunnallisena tehtävänä, jolla on läheinen yhteys Maahanmuuttoviraston vastuulla olevaan turvapaikkapäätöksentekoon. Turvapaikanhakijat eivät ole Suomessa vakinaisesti asuvia henkilöitä. Vastaanottokeskukset sijaitsevat eri puolilla maata, ja niiden ylläpitäjänä voi olla valtio, kunnat tai järjestöt. Tämän vuoksi on tärkeää, että vastaanottoimet ovat yhdenmukaisia ja turvapaikanhakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti koko maassa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Henkilöstön siirto Maahanmuuttovirastoon

Ensimmäiseen lakiehdotukseen sisältyy siirtymäsäännös, jossa säädetään ministeriöstä siirtyviä tehtäviä hoitavien virkasuhteisten henkilöiden ja virkojen siirtymisestä Maahanmuuttovirastoon. Siirto koskee kahta henkilötyövuotta. Työ- ja elinkeinokeskuksilta saatujen tietojen mukaan niissä käytetään turvapaikanhakijoiden vastaanottoon liittyviin tehtäviin vuosittain yhteensä 1,77 henkilötyövuotta. Lukuun eivät sisälly alaikäisten edustajien palkkioiden ja kulkukorvausten maksutehtävät. Työ- ja elinkeinoministeriö ei ole ollut halukas hyväksymään näiden kahden henkilötyövuoden siirtämistä Maahanmuuttovirastoon.

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että Maahanmuuttovirastolle varataan uusien tehtävien hoitamista varten riittävät voimavarat. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että työ- ja elinkeinokeskusten virkakokonaisuudesta siirretään kaksi henkilötyövuotta Maahanmuuttovirastoon. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota lisäksi aluehallintouudistuksen yhteydessä perustettavien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten henkilöstöresurssien riittävyteen niiden käsitellessä myös maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyviä tehtäviä.

Yhteys aluehallintouudistukseen

Aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 161/2009 vp) 37. lakiehdotus maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta sisältää osaksi samoja pykäläiä kuin nyt käsiteltävänä olevan esityksen 2. lakiehdotus. Aluehallintouudistuksen (HE 59/2009 vp ja HE 161/2009 vp) mukaisesti työ- ja elinkeinokeskuksille sekä lääninhallituksille maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 6 b ja 25 e §:n mukaan kuuluneet tehtävät siirtyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä aluehallin-

tovirastoille. Aluehallintouudistus tulee voimaan vuoden 2010 alusta.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksessa viranomaisten nimet muutetaan 6 b §:n osalta vastaamaan aluehallintouudistuksen yhteydessä muodostuvia uusia viranomaisia. Lakiehdotuksen 25 e §:n osalta ei laissa nyt mainittuja työ- ja elinkeinokeskusten tehtäviä voida kuitenkaan siirtää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, koska nyt käsiteltävän hallituksen esityksen nimenomaisena tarkoituksena on siirtää mainitut tehtävät Maahanmuuttovirastolle. Lääninhallituksille voimassa olevan lain 25 e §:n nojalla kuuluvat tehtävät siirtyvät aluehallintouudistuksen mukaisesti aluehallintovirastoille.

Lakien on tultava voimaan samaan aikaan aluehallintouudistuksen voimaantulon kanssa vuoden 2010 alusta lukien.

Yksityiskohtaiset perustelut

2. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

6 b §. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja lääninhallituksen tehtävät. Aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevan lainsäädännön

muuttamisesta annetun hallituksen esityksen 37. lakiehdotuksen mukaisesti pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi muotoon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja aluehallintoviraston tehtävät. Samalla ehdotetaan, että pykälän 1 momentissa mainittu Työvoima- ja elinkeinokeskus -sana muutetaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.

25 e §. Moniammatillinen arviointiryhmä. Aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttamisesta annetun hallituksen esityksen 37. lakiehdotuksen mukaisesti lääninhallitus-sana ehdotetaan muutettavaksi aluehallintovirastoksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että 1. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

2.

Laki

maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (493/1999) 6 §, 6 b §:n *otsikko ja* 1 momentti, 21 §, 22 a §:n 3 momentti, 25 e §:n 2 momentti sekä 35 §:n 1 ja 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 6 §, 6 b §:n 1 momentti ja 22 a §:n 3 momentti laissa 972/2007, 6 b §:n *otsikko laissa 1215/2005*, 21 § laissa 118/2002 ja 25 e §:n 2 momentti laissa 1269/2006, seuraavasti:

6 §
(Kuten HE)

6 b §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja aluehallintoviraston tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtii sisäasiainministeriön ohjauksessa ja valvonnassa maahanmuuttajien kotouttamisen alueellisesta yhteensovittamisesta, suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta ja muista erikseen määrittävistä tehtävistä.

21 ja 22 §
(Kuten HE)

25 e §

Moniammatillinen arviointiryhmä

Arviointiryhmässä on johtajan lisäksi oltava vähintään yksi sosiaalihuollon asiantuntija ja terveydenhuollon asiantuntija sekä poliisin ja rajatarkastusviranomaisen edustaja. Maahanmuuttovirasto asettaa arviointiryhmät kolmeksi vuodeksi kerrallaan kuultuaan *aluehallintovirastoa* ja vastaanottokeskuksen johtajaa. Jos arviointiryhmän jäsen eroaa tai kuolee kesken toimikautensa, Maahanmuuttovirasto nimittää uuden jäsenen asianomaisen yhteisön ehdotuksesta. Arviointiryhmän jäsenet toimivat virkavastuulla.

35 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tapani Tölli /kesk	Timo V. Korhonen /kesk
vpj.	Tapani Mäkinen /kok	Valto Koski /sd
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Outi Mäkelä /kok
	Juha Hakola /kok	Petri Pihlajaniemi /kok
	Lasse Hautala /kesk	Raimo Piirainen /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Lenita Toivakka /kok
	Heli Järvinen /vihr	vjäs. Veijo Puhjo /vas
	Pietari Jääskeläinen /ps	Satu Taiveaho /sd.
	Oiva Kaltiokumpu /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Sivonen.